

ACADEMIC SPECTRUM

2026-yil 4-son

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

ISSN

3093-9089

Бухоро - 2026

ACADEMIC SPECTRUM

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

№ 4-Son 2026-yil

**Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy
komunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi
№1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan**

BOSH MUHARRIR:

Axmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li

Psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A‘ZOLARI

Кулешов Валерий Владимирович - pedagogika fanlari doktori, professor
Rossiya Fanlar akademiyasining akademigi (Ukraina).

Andriyenko Yelena Vasilyevna - pedagogika fanlari doktori, professor
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va
texnologiya ta‘limi instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Romm Tatyana Aleksandrovna - pedagogika fanlari doktori, professor
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta‘lim
instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Tadjixodjayev Zokirxo‘ja Abdusattorvich - Texnika fanlari doktori, professor

Olimov Shirinboy Sharofovich - pedagogika fanlari doktori, professor (Buxoro
davlat universiteti “Pedagogika” kafedrasi mudiri).

Zaripov Lochin Rustamovich - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
(O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy
ta‘limni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot markazi, O‘quv-uslubiy faoliyatni
takomillashtirish boshqarma boshlig‘i).

Xamidov Akmal Amrulloevich – pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori
(PhD) (Buxoro viloyati Pedagogik mahorat markazi direktori)

Nazarov Akmal Mardonovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
(Buxoro davlat universiteti Yoshlar masalalari va ma`naviy-ma`rifiy ishlar bo‘yicha
birinchi prorektor).

Safarov Dilmurod Xalimovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
(Navoiy viloyati pedagogik mahorat markazi Akademik faoliyat bo'yicha direktor
o'rinbosari)

Rustamov Shavkat Shuhrat o‘g‘li - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
(Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi mudiri).

Ganjiyev Feruz Furqatovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
(Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi professori).

Kosimov Ubaydulla Axrorovich - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori
(PhD), dotsent (Buxoro viloyati Pedagogik mahorat markazi Pedagogika va
psixologiya, ta‘lim texnologiyalari kafedrasi mudiri)

Ismatova Dilafuz Tuymuratovna - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa
doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi dotsenti).

Muxlisov Sodiqjon Saidjonovich - pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori
(PhD), (Buxoro davlat universiteti “Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar
kafedrasi dotsenti).

Tilavov Muxtor Hasan o‘g‘li - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasida dotsenti).

Mas‘ul kotib:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li – Buxoro davlat universiteti Psixologiya kafedrasida o‘qituvchisi

EDITOR-IN-CHIEF:

Akhmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor.

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

Valeriy Vladimirovich Kuleshov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Sciences (Ukraine).

Elena Vasilyevna Andrienko — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of Physics, Mathematics, Information and Technological Education, Novosibirsk, Russia).

Tatyana Aleksandrovna Romm — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of History, Humanities and Social Education, Novosibirsk, Russia).

Tadjixodjayev Zokirkhoja Abdusattorovich — Doctor of Technical Sciences, Professor.

Shirinboy Sharofovich Olimov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Bukhara State University, Head of the “Pedagogy” Department).

Lochin Rustamovich Zaripov — Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Research Center for the Development of Higher Education under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan, Head of the Department for Improvement of Educational and Methodological Activities).

Khamidov Akmal Amrulloevich — Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Director of the Bukhara Regional Center for Pedagogical Excellence.

Akmal Mardonovich Nazarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Bukhara State University, First Vice-Rector for Youth Affairs and Spiritual-Educational Work).

Dilmurod Xalimovich Safarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Navoi Regional Center for Pedagogical Excellence, Deputy Director for Academic Affairs).

Shavkat Shuhrat o‘g‘li Rustamov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Head of the “Psychology” Department).

Feruz Furqatovich Ganjiyev — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Professor of the “Psychology” Department).

Kosimov Ubaydulla Axrorovich — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology, Educational Technologies at the Bukhara Regional Center for Pedagogical Excellence.

Dilafruz Tuymuratovna Ismatova — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

Sodiqjon Saidjonovich Mukhlisov — Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Information Systems and Digital Technologies” Department).

Muxtor Hasan o‘g‘li Tilavov — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

EXECUTIVE SECRETARY:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li — Lecturer, Department of Psychology, Bukhara State University.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Ахмадов Назирджон Рахмат угли — доктор философии по психологии (PhD), доцент.

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:

Кулешов Валерий Владимирович — доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии наук (Украина).

Андрienко Елена Васильевна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт физики, математики, информационных и технологических наук, г. Новосибирск, Россия).

Ромм Татьяна Александровна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт истории, гуманитарных и социальных наук, г. Новосибирск, Россия).

Таджиходжаев Зокирходжа Абдусатторович — доктор технических наук, профессор.

Олимов Ширинбой Шарофович — доктор педагогических наук, профессор (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Педагогика»).

Зарипов Лочин Рустамович — доктор педагогических наук (DSc), профессор (Научно-исследовательский центр развития высшего образования при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан, начальник управления совершенствования учебно-методической деятельности).

Хамидов Акмал Амруллоевич — доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, директор Центра педагогического мастерства Бухарской области.

Назаров Акмал Мардонович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Бухарский государственный университет, первый проректор по делам молодежи и духовно-просветительской работе).

Сафаров Дилмурод Халимович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Навоийский областной центр педагогического мастерства, заместитель директора по академической деятельности).

Рустамов Шавкат Шухрат угли — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Психология»).

Ганжиев Феруз Фуркатович — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, профессор кафедры «Психология»).

Косимов Убайдулла Ахрорович — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент, заведующий кафедрой педагогики и психологии, образовательных технологий Центра педагогического мастерства Бухарской области.

Исматова Дилафруз Туймуратовна — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

Мухлисов Содикжон Саиджонович — доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Информационные системы и цифровые технологии»).

Тилавов Мухтор Хасан угли — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

Дехконбоев Шохжахон Ойбек угли — преподаватель кафедры «Психология» Бухарского государственного университета.

Ubaydulla Axrorovich Kosimov

Buxoro viloyati pedagogik mahorat markazi (PMM) «Pedagogika va psixologiya, ta'lim texnologiyalari» kafedrasining mudiri, psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

KICHIK MAKTAB YOSHIDA AXBOROT QABUL QILISH MODALLIGINING AHAMIYATI

Annotatsiya: *Maqolada ta'lim jarayonida neyrolingvistik dasturlash imkoniyatlaridan foydalanishning ahamiyati yoritilgan va tahlil etilib tavsiyalar berilgan. Neyrolingvistik dasturlash amaliy psixologiyaning eng zamonaviy samarali ko'rinishlaridan biri sifatida, inson psixikasi zahiralardan mukammal foydalanish imkoniyatini ochadi. Uni ta'lim jarayonlariga qo'llanilishi (ijobiy fikrlash orqali ta'limiy va tarbiyaviy maqsadlarning to'g'ri qoliplanilishi, va axborotni ko'p sensorli qabul qilishni muvofiq ravishda ta'minlanishi) uning natijaviyligini oshirishda xizmat qiladi*

Tayanch so'zlar: *Neyrolingvistik dasturlash, ijobiy fikrlash, ko'p sensorli qabul, audial, vizual, kinestetik*

Ubaydulla Axrorovich Kosimov

Head of the Department of Pedagogy, Psychology and Educational Technologies at the Bukhara Regional Center for Pedagogical Excellence (CPE), Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor.

THE IMPORTANCE OF INFORMATION PERCEPTION MODALITY IN PRIMARY SCHOOL AGE

Abstract: *The article highlights the importance of using neurolinguistic programming opportunities in the educational process, analyzes and gives recommendations. Neuro-linguistic programming, as one of the most modern and effective forms of applied psychology, opens up the opportunity to make perfect use of the resources of the human psyche. Its application to educational processes (correct formation of educational and educational goals through positive thinking, and appropriate provision of multi-sensory reception of information) serves to increase its effectiveness.*

Key words: *Neurolinguistic programming, positive thinking, multisensory perception, aural, visual, kinesthetic*

Косимов Убайдулла Ахрорович

заведующий кафедрой «Педагогика и психология, образовательные технологии» Бухарского областного центра педагогического мастерства (ЦПМ), доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент.

ЗНАЧЕНИЕ МОДАЛЬНОСТИ ВОСПРИЯТИЯ ИНФОРМАЦИИ В МЛАДШЕМ ШКОЛЬНОМ ВОЗРАСТЕ

Аннотация: *В статье освещается значение использования возможностей нейролингвистического программирования в образовательном процессе, проводится их анализ и даются соответствующие рекомендации. Нейролингвистическое программирование, как одно из наиболее современных и эффективных направлений практической психологии, открывает широкие возможности для полноценного использования резервов человеческой психики. Его применение в образовательном процессе (правильное моделирование образовательных и воспитательных целей через позитивное мышление, а также обеспечение адекватного многосенсорного восприятия информации) способствует повышению результативности обучения.*

Ключевые слова: *нейролингвистическое программирование, позитивное мышление, многосенсорное восприятие, аудиальный, визуальный, кинестетический.*

Pedagogik mahoratni samarali namoyon etishda uning tarkibiy qismlaridan pedagogik bilimdonlik va kreativlik nihoyatda katta rol o'ynaydi. Chunki xuddi shu ta'lim natijasini samarali

kafolatlashga ko‘maklashadi. Ta’limda innovativ kreativ texnologiyalarni qo‘llanilishi esa pedagogik mahoratning asosiy manbasi hisoblanadi. Ta’limda qo‘llana boshlangan neyrolingvistik psixotexnologiyalar va psixotexnikalar innovativ manbalardan biridir.

Neyrolingvistik dasturlash-bu shunday bilim sohasiki, u sub'ektiv tajriba tarkibi, uning tuzilmasini tadqiq etish orqali, uning tavsiflash tili va ro‘yobga chiqish mexanizmlarini o‘rganadi. Neyrolingvistik dasturlashning birinchi nomi “metabilimlar”-bo‘lib u sub'ektiv(omadli, muvaffaqiyatli)tajribani modellashtirish asosida uni boshqalar faoliyatiga ko‘chirish bilan singdirishni nazarda tutadi.

Neyrolingvistik dasturlash nomining “neyro” qismi sub'ektiv tajribani tavsiflashda miya neyrologik jarayonlarining axborotlarni qabul qilish, saqlash qayta ishlash va uzatish uchun javobgar jarayonlarini ifodalaydi. “Lingvistik” qismi tilning muhim belgisi sifatida tafakkur qilish va xulqning ro‘yobga chiqish xususiyatlari mexanizmlari va kommunikatsiyani tashkil qilish jarayonlarini tavsiflashni o‘z ichiga oladi. “dasturlash” qismi esa fikrlash va xulqni namoyon qilishning tizimlilikiga ishora qilib, ularni ma'lum tartibda namoyon bo‘lishini bildiradi. Chunki “dastur” grek tilida ma'lum bir aniq maqsad natijalariga erishishda aniq ketma-ketlik harakat qadamlari degan ma'noni bildiradi.

Neyrolingvistik dasturlash amaliy psixologiyaning eng zamonaviy samarali ko‘rinishlaridan biri bo‘lib, inson psixikasi zahiralardan mukammal foydalanish imkoniyatini ochadi. Bu o‘z navbatida inson psixologik faoliyatining deyarli barcha jabhalarini sozlash, o‘zgartirish, dasturlash, qayta dasturlash bilan ong ostlik faoliyatini samarali ishga tushiradi. Xuddi shu bois neyrolingvistik dasturlash har qanday faoliyatni amalga oshirishda maqsadni ong ostlik talablariga muvofiq aniq, ijobiy qo‘yilishiga(ijobiy fikrlashga) e'tiborni qaratadi.

Shunday qilib, neyrolingvistik dasturlash ma'lum bir faoliyatning sub'ektiv ijobiy muvaffaqiyatli, omadli tajribasiga taalluqli tizimli jarayonlardir.

Bu o‘z navbatida inson mukammalligining neyrolingvistik modelini tuzish va uni boshqalarga ko‘chirish orqali, uni sub'ektiv tajribasini takomillashtirish bilan, uning hayotini omadli muvaffaqiyatli qilishdan iborat, psixotexnikalar, texnologiyalardir.

Ma'lumki, axborotni qabul qilishda miya yarim sharlari faoliyati ustunligi(dominantligi)ga qarab borliqni idrok qilish ro‘y beradi.

Odatda axborot qayta ishlashda(odatda tafakkur qilishda) 3 xil ko‘rinish(modallikda)da namoyon bo‘ladi(audal, vizual, kinestetik). Bu modalliklarni shaxslararo munosabatlarda hisobga olish juda muhim hisoblanadi. Ta’lim jarayonlarida axborotni qabul qilishning ko‘psensorliligi hukm suradi, shuning uchun ta’lim natijasini kafolatlanishi axborotni muvofiq ravishda qabul qilish modalligi adekvat uzatilishi ta’limda o‘zlashtirishni ta’minlaydi.

Hozirgi kunda psixologlarning ta’kidlashicha. taxminan 70 foiz o‘quvchilarda ta’limdagi qiyinchiliklari ularning axborot qabul qilish modalligiga ta’lim strategiyalari va metodlarining mos kelmasligi sabab bo‘ladi. Xuddi shunday hozirgi kunda o‘quvchilar orasida axborotni qabul qilishda vizual modallikdagilar ko‘payib bormoqda.

Buning sababi global netda obrazli axborotlar bilan ishlashning to‘lib toshganligi va kitobxonlikning ancha susayganligidir. Bu albatta, tovushli axborotlarni qabul qilishda qiyinchilik paydo qilib uni o‘rnini vizual modallik orqali kompensatsiyalashuviga olib keladi.

Aksariyat o‘rta maktab o‘qituvchilarining fikriga ko‘ra, o‘quvchilar xuddi ular kabi fikr yuritishadi va o‘zlarining fikrlash strategiyalaridan deyarli xabardor emaslar. Har qanday narsada samarali bo‘lish uchun bu unchalik muhim bo‘lmasligi mumkin, ammo fikrlash strategiyalaridan xabardorlik va uning asosida shart-sharoit, holatlarga mos ravishda axborotlarni boshqalarga yetkazish muhim ahamiyat kasb etadi. Bularning barchasi bolalarga tabaqalashtirilgan va individual yondashuvni qo‘llashni talab qiladi.

Maktabdagi ta’lim ierarxik darajasi bir-biridan farqlanar ekan, unda ta’lim oluvchilarning yoshiga individual-psixologik xususiyatlariga mos axborotni qabul qilishda har xil tipologik modallik namoyon bo‘ladi. Boshlang‘ich maktab o‘quvchilari asosan kinestetikdir: teginish, hidlash, otish, qismlarga ajratish orqali voqyelikni idrok etishadi, anlashadi(M. Grinder³).

Yuqori sinflarda axborotni qabul qilish dominantligi(modalligi) o‘zgarib kinestetik, audal, vizual qabul qiluvchilarga aylanishadi. Aytish joizki, axborot uzatilishida ko‘p sensorlikka rioya qilmaslik, yoki axborotni axborot qabul qilinishi dominantligiga nomuvofiqligi axborotni o‘zlashtirilishini qiyinlashtiradi. Ya'ni axborot odatda 2ta kanal dominantligiga mos audal va vizual uzatilganda axborotni kinestetik dominantligi bilan qabul qiluvchilar o‘zlashtirmay qoladi va “koridor” deb atalmish bo‘shliq paydo qiladi va ta'limdan orqada qoladi. Bu ta'lim jarayonida bo‘shliqlar paydo bo‘lishining asosiy sabablaridan biri hisoblanadi.

Odatda o‘ttiz kishilik oddiy sinfda vizual(V), audal (A) va kinestetik (K) qobiliyatli o‘quvchilar mavjud.

Ammo ularning har qaysi toifasidagilar axborotni qabul qilishdagi dominantliklar bilan farqlanishadi.

Masalan: kinestetiklar amaliy mashg‘ulotlarda o‘zlarini samarali namoyon eta olsa, vizuallar bu sohada ulardan orqaroqda va tasavvur qilishga mo‘ljallangan faoliyatlarda ular samaraliroqdir. Audallar esa tovushli axborot muhitida o‘zlarini samarali namoyon qilishadi.

Shuning uchun ta'lim natijaviyligini keskin oshirishda o‘qituvchi oldida o‘quvchilarni qanday axborot qabul qilishda qaysi kanal(audal, vizual, kinestetik, diskret) dominantligini namoyon qilishni aniqlash vazifasi turadi. Chunki. axborotning ko‘p sensorli qabul qilinishida uni samarali uzatilishini ta'minlash zamonaviy ta'limda yuqori o‘zlashtirishni kafolatlaydi. Uni aniqlash uchun quyidagi biz jadvalda keltirgan xulqiy idikatorlardan foydalanish mumkin.

AUDAL(xulqiy indikatorlar)	
	Muomala kezida muomaladoshga qarab sal qulog‘ini buradi va uning ovoz chiqadigan manbasi og‘ziga qaraydi.
	Tovushli axborotlarni oson yengil va tez qabul qiladi va esga, xotiraga oladi.
	Tovushli axborot manbasini tez va aniq ilg‘aydi.
	Har qanday tovushli shovqin uning diqqatini tortadi va chalg‘itadi. Ular shovqin suronli sergap.
	Ularda qo‘lni cho‘ntakka solgan holda ishora qilish, quloqlarga va yuzning pastki qismiga teginish kuzatiladi
	Ular gapirayotganda ularni to‘xtatish nojoiz. Chunki ular chalg‘ishadi va yana boshdan boshlashga majbur bo‘lishadi.
	Muomalada insonning tovushini aniq tiniq tahlil qila oladi va unin tembri, yuqori, pastligi, intonatsiyasi va hokazolarni yaxshi his qila oladi.
	Muomaladoshning tovushi orqali uning psixik holatini tez va aniq ilg‘aydi, his etadi.
	Muomala mobaynida tovushga taalluqli fe'llarni ko‘p va tez, tez ishlatadi. Shuning uchun unga shu fe'lar orqali muomalani o‘rnatish axborot o‘zlashtirilishini osonlashtiradi va samarali kechishini ta'minlaydi.
	Ular gapirishni, munozaralarda ishtirok etishni yaxshi ko‘rishadi.
	Ular tovushlarni aynan immitatsiya qilishni, o‘xshatishni yaxshi uddalashadi.
	Ular eshitib oson o‘rganishadi, musiqani juda yaxshi ko‘rishadi.
	Ularda tovushlarni artikulyasiya qilish tiniq kechadi, yangi so‘zlarni aniq talaffuz eta olishadi, chet tillarni oson o‘zlashtirishadi.
	Ular tovush dominantlik qiladigan kasblarga qiziqishadi va oson egallashadi(diktor, musiqachi, kompozitor, va xk)

VIZUAL(xulqiy indikatorlar)	
	Muomala kezida muomaladoshga qarab tik qarab va uning ko‘ziga qaraydi.
	Tovushli axborotlarni oson yengil va tez qabul qiladi va esga, xotiraga oladi.
	Har qanday axborotni obraziga asosiy diqqatini qaratadi va uni o‘zlashtirish va namoyon qilishda obraz dominantlik qiladi.

	Axborot obrazini tez va aniq tasavvur qiladi.
	Har qanday vizual ko‘rinish uning diqqatini tortadi va chalg‘itadi.
	Ular tinch, tartibli ozodalik, tozalik , chiroylilikni yaxshi ko‘radi va nisbatan kamgap.
	Muomalada axborotning obrazini aniq tiniq tahlil qila oladi va uning katta-kichikligi, hajmi, rangi, aniq-tiniqligi, yorqinligi va hokazolarni yaxshi tasavvur qila oladi.
	Muomala mobaynida ko‘rishga taalluqli fe'llarni ko‘p va tez tez ishlatadi. Shuning uchun unga shu fe'lar orqali muomalani o‘rnatish axborot o‘zlashtirilishini osonlashtiradi va samarali kechishini ta'minlaydi.
	Ular jonli obrazli fantaziyaga ega. Ular yaxshi hikoya aytuvchi va o‘qishga kuchli
	Ular tovush orqali beriladigan so‘zli ko‘rsatmalarni qiyin o‘zlashtirishadi, qabul qilishadi va yangi so‘zlarni qiyin o‘rganishadi.
	Ular uchun ko‘ruv kontakti ahamiyatli bo‘lib muomala mobaynida axborotni obrazli ko‘rsatishga intilishadi.
	Ular did bilan chiroyli kiyinishni yoqtirishadi, chiroyli raftor qilish imo ishora qilishga usta bo‘lishadi.
	Ular talabchan aybdor qilishga tanqid etishga, moyil va obrazi so‘zlarga juda ham ta'sirchan.
	Ular vizual axborot ustun bo‘ladigan kasblarga qiziqishadi va oson egallashadi.(rassom, haykaltarosh, arxitektor, dizayner va x.k.)

KINESTETIK	
	Muomala kezida muomaladoshning harakat a'zolari qo‘li, oyoqlariga diqqat nazarini qaratadi va uning ko‘ziga boqmaydi. Harakatli axborotlarni va ishtirok etish orqali axborotlarni oson yengil va tez qabul qiladi va esga, xotiraga oladi.
	Har qanday axborotni harakatiga asosiy diqqatini qaratadi va uni o‘zlashtirish va namoyon qilishda harakat va tuyuish taktil sezgilari dominantlik qiladi.
	Axborot qabul qilishda va oson o‘zlashtirishda o‘zi ishtirok etishini afzal ko‘radi.
	Har qanday harakat uning diqqatini tortadi va chalg‘itadi.
	Ular shovqin suronli serharakat sabrsiz.:0 sekundan ortiq tinch turisholmaydi.
	Muomalada axborotning harakatini aniq tiniq tahlil qila oladi va uning katta-kichikligi, hajmi, fazoviy o‘rni, tezligi, dinamikasini va hokazolarni yaxshi his qila oladi.
	Muomala mobaynida harakatga va tuyuish taktil xususiyatlarga taalluqli fe'llarni ko‘p va tez tez ishlatadi. Shuning uchun unga shu fe'lar orqali muomalani o‘rnatish axborot o‘zlashtirilishini osonlashtiradi va samarali kechishini ta'minlaydi.
	Ularda tuyuish taktil sezgilar i juda yaxshi
	Ularning xulqida jismoniy yo‘nalganlik kuzatiladi Suhbat chog‘ida ular suhbatdoshga yaqin turishadi va ularga tegini shga intilishadi.
	Ular harakatda sayr qilib o‘rganishadi, o‘zlari ishtirok etgan yoki amalda qilgan faoliyati to‘g‘risida axborotlarni oson esda saqlashadi
	Ularda nerv jarayonlarini sekinligi kuzatiladi. Odatda ularning yuzlarida ma'nosizlik hukm sursada, bo‘yindan pastda serharakatlik kuzatiladi.
	Ular o‘qishda detalizatsiya qilishda sust bo‘lsada axborotning umumiy mazmunini oson ilg‘ashadi.
	Ular suhbat chog‘ida mantiqan qisqa va lo‘nda qilib so‘zlashadi va faol harakatlar sodir etishadi..
	Ular serharakatlilik namoyon qilinadigan kasblarga qiziqishadi va ularni oson egallashadi.(sport turlari sportchilar, oshpazlar, degustatorlar, tikuvchilar vma x.k.)

O‘quvchilarning axborotni qabul qilishda unda qaysi kanalning (audal, vizual, kinestetik, diskret) dominantligini aniqlash va adekvat ravishda axborot uzatilishi uning o‘zlashtirishini oson va yengil ta‘minlaydi va dars mashg‘ulotidan ko‘zlangan maqsadlarga yetishish imkoniyatini oshiradi. Buning uchun ularni hisobga olgan holda o‘quv qo‘llanmalar, dars ishlanmalari, o‘quv uslubiy majmualarning tayyorlanishini talab etiladi.

Shunday qilib, dars mashg‘ulotlarida ijobiy fikrlash talablariga rioya qilish va maqsadni ong ostlik talablariga muvofiq aniq, ijobiy qo‘yilishi, o‘quvchilarning axborotni qabul qilish kanalining dominantligiga adekvat ravishda axborot uzatilishi ongostlik zaxiralarini to‘laroq ishga tushiradi Bu o‘z navbatida inson psixologik faoliyatining deyarli barcha jabhalarini samarali ishga tushiradi. Bu xususiyatlarni hisobga olgan holda darsliklar, o‘quv uslubiy majmualarning tayyorlanishi o‘zlashtirishning yuqori natijaviyligini ta‘minlaydi. Uni ta‘limiy va tarbiyaviy jarayonlarga qo‘llash foydadan xoli emas.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

- 1.Grinder M. Ispravlenie shkolnogo konveyera. Elektronnyy istochnik. Grinder M. Ispravlenie shkolnogo konveyera. Neyrolingvisticheskoe programmirovaniye v pedagogike. Perevod R.Sapojnikova. - Nyu-York, 1991
- 2.Pavlova M.A. Intensivnyy kurs povыsheniya gramotnosti s pomoyuyu NLP.- God vыpuska 2000, Izdatelstvo Izdatelstvo Instituta psixoterapii, g.Moskva
- 3.U.A. Kosimov. —Improving the system of professional development is a equirement of the period, AMERICAN JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITARIAN RESEARCH, ISSN: 2690-9626 Vol. 1, No.6, November-December 2020, pages 31-39
- 4.U.A. Kosimov. International Journal of Advanced Academic StudiesPeer Reviewed Journal, Refereed Journal, Indexed Journal P-ISSN: 2706-8919, E-ISSN: 2706-8927, Impact Factor: RJIF 12, "The role of determining the representative system of pupils in increasing educational efficiency", pages 218-220 IJDIIE Volume: 02 Issue: 01 | January 2021 197 Published by — NTER SCIENCE" <http://ihm.iscience.uz/index.php/ijihm>
6. .U.A. Kosimov. Journal of Psychology, issue 2 of 2019: —Methodof teaching based on NLP the types of perception of pupils, pages 23-28
7. U.A. Kosimov. Bukhara State University, No. 3, 2020, "Psychology" "Modern problems of training, retraining and solutions" PAGES 38-46
8. U.A. Kosimov. International conference on theme: Modern problems and perspectives of learning foreign languages in the educational system-Bukhara state university-march-5-6 —Methods of teaching a foreign language with three types of perceptions (pages 727-730)

MUNDARIJA:

T/R	Mualliflar	Maqola sarlavhasi	Bet
1	<i>G'AYBULLAYEV ALISHER ASADOVICH</i>	МАКТАБ УҚУВЧИЛАРИДА BULLING XULQ ATVOR SHAKLLANISHINING IJTIMOY PSIXOLOGIK DETERMINANTLARI	6
2	<i>YOQUBJONOVA SEVARA BAHODIR QIZI</i>	PRESERVING THE AUTHOR'S INDIVIDUAL STYLE IN UZBEK TRANSLATION (BASED ON LEE KUAN YEW'S FROM THIRD WORLD TO FIRST)	12
3	<i>IBODULLOYEV NURALI SHERALIYEVICH</i>	PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING TA'LIM JARAYONIDA SAMARDORLIGI VA METODOLOGIK ASOSLARI	23
4	<i>AXMEDOVA ZARRINA JAMILOVNA, NARZULLOYEVA JASMINA JO'RABEK QIZI</i>	IJTIMOY TARMOQLARNING O'SPIRINLAR PSIXIKASIGA TA'SIRI VA UNING PSIXOLOGIK JIHLTLARI	26
5	<i>QAZOQOV MUXRIDDIN HOSHM O'G'LI</i>	ФОРМИРОВАНИЕ СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ У СОТРУДНИКОВ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ	31
6	<i>SAIDOVA RAYHONA AMON QIZI</i>	BO'LAJAK PEDAGOGLARDA KASBIY FAOLIYAT SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING PSIXOLOGIK JIHLTLARI	34
7	<i>NISHONOVA ZUXRA VOXIDJON QIZI</i>	THE DEVELOPMENT OF THE PHONICS APPROACH AND ITS ROLE IN MODERN EDUCATIONAL PARADIGMS	37
8	<i>SADULLAYEVA SEVARA G'AYRADJONOVNA</i>	TALABALARDA UYQUSIZLIK VA UNING SALOMATLIKKA TA'SIRI	41
9	<i>SAFAROVA ZULFIZAR BOBONAZAR QIZI</i>	BAHOLASH AMALIYOTIDA UCHRAYDIGAN MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	45
10	<i>MAMATOV ALIMARDON SOTVOLDI O'G'LI, SHOMUROTOV ZOYID ZOKIROVICH</i>	PROFESSIONAL DEFORMATION AND ITS CAUSES	49
11	<i>UBAYDULLA AXROROVICH KOSIMOV</i>	KICHIK MAKTAB YOSHIDA AXBOROT QABUL QILISH MODALLIGINING AHAMIYATI	54

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy kommunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrda №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

Tahririyat manzili: 200117, O‘zbekiston Respublikasi,
Buxoro shahri Alpomish ko‘chasi, 9-uy
Elektron manzil: aspec.uz
Telegram raqami: -998 (91) 245-46-66

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy-metodik jurnal.
Buxoro, 2026. № 4-Son.